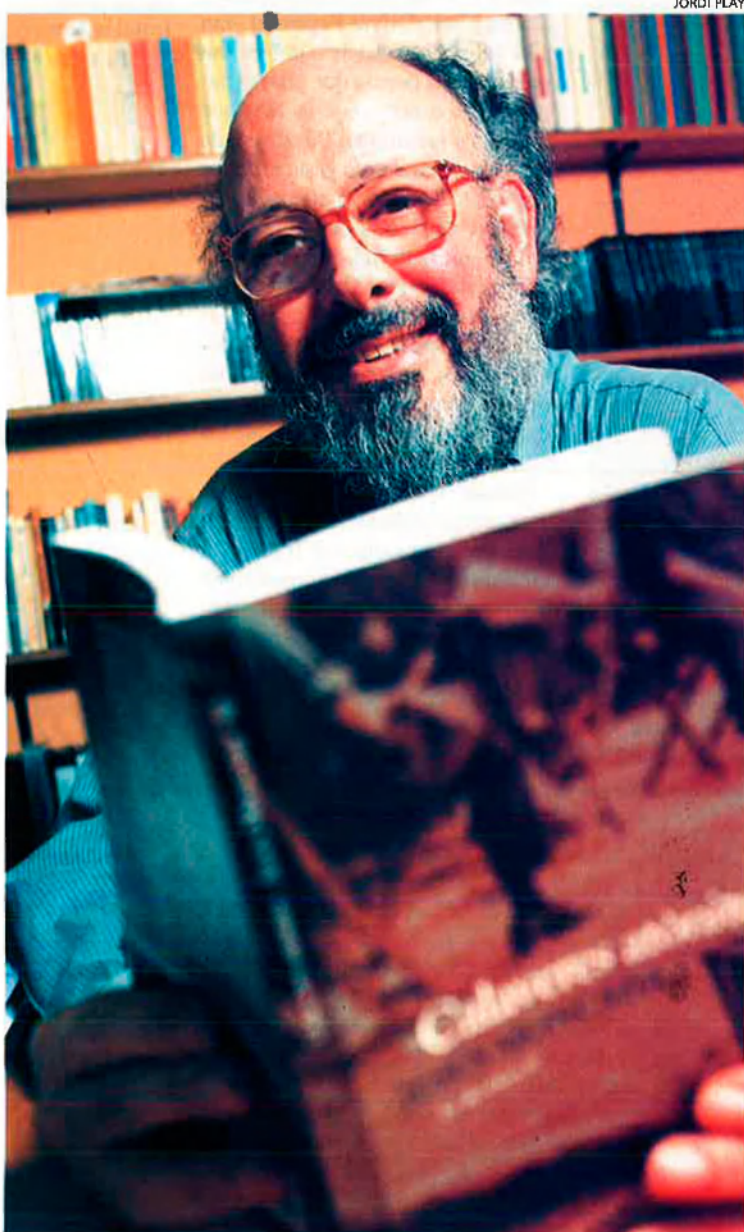

"L'humor amera el meu darrer llibre"

L'autor de 'Camí de sirga' ha tornat al recull de narracions amb el llibre 'Calaveres atònites' (la Magrana). Jesús Moncada és l'escriptor català amb més projecció internacional i un dels més distingits amb premis a l'obra publicada.

Jesús Moncada ha publicat el recull de narracions 'Calaveres atònites', a la seva editorial de sempre, la Magrana. És el seu sisè llibre.

Jesús Moncada (Mequinensa, 1941) recupera, amb *Calaveres atònites*, la fórmula amb la qual es va presentar al lector, el recull de contes de les *Històries de la mà esquerra* i *El Cafè de la Granota*. El lector de *Calaveres atònites* entra a la Mequinensa antiga de la mà d'un foraster, el personatge d'un jove advocat barceloní, Miallol Fontcalda, nomenat nou secretari del jutjat.

—Per quina raó heu tornat al conte?

—És un gènere literari que m'engresca tant com la novel·la i durant els anys que he fet tres novel·les seguides he anat ficant al magatzem tot un seguit d'idees que, havent acabat *Estremida memòria*, van començar a formar el que ha acabat essent el llibre.

—Quin procés heu seguit per perfilar el to de les narracions, barreja de rondalla i mondèg interior?

—Això ve de l'estructura del llibre. Encara que sigui format per històries independents, estan lligades per un eix que és bàsicament la figura del jutge de pau i, en unes altres ocasions, del secretari del jutjat, o la tia del jutge, Penèlope. Aleshores, com que bàsicament es tracta de mequinensans que van a exposar al jutge els seus problemes o els seus greuges, el llibre ha adquirit aquest to oral, i a vegades, epistolar.

—I l'humor? Ja era planificat o hi heu arribat espontàniament, inevitablement?

—No planifico mai. Forma part de la meua manera de veure les coses. Que aquest humor suri més o menys, depèn de l'argument de la història. A *Estremida memòria* hi havia humor, però contingut, pel caràcter tràgic de la història. En aquest cas, l'humor ho amera tot.

—És una carta que jugueu ben aviat, ja des de la descripció del viatge amb autobús.

—És que la mateixa anècdota ja porta cap al tractament que cal donar-li. En aquest cas és el seguit de sorpreses que presenta al jove advocat barceloní l'entrada en un món absolutament desconegut.

—També hi ha humor en els títols dels contes.

—Sí, com el contingut. El tap de l'ampolla respon al que hi ha a dins.

—L'entrada en situació ens recorda El carrer Estret, de Josep Pla. L'arrencada és la mateixa. Un jo-

ve llicenciat barceloní —menescal, en la novel·la de Pla— arriba amb autobús al petit poble a què l'han destinat, i els aspectes més pintorescs de la vida de poble que descobrirà formaran el gruix del llibre. A més, tots dos situeu l'acció cap als mateixos anys, els de la postguerra anteriors a la societat de consum, anys d'una forma de vida que té els dies comptats.

—Sí, hi ha coincidència en aquest aspecte, però el meu llibre no té res a veure amb *El carrer Estret*. Entre més coses, perquè una de les funcions del viatge en autobús és de situar el lector, d'un cop i ja per sempre, en l'ambient que serà comú a totes les històries, i com que es tracta d'històries independents, haurien donat lloc a repeticions enutjoses. De seguida sabem qui és el jutge, la seva tia, i aquest racó de món on ha anat a parar el pobre caioi barceloní amb un títol d'advocat acabat d'estrenar.

—La *Mequinensa del llibre* és l'anterior a la desaparició de la vila històrica, enrunada amb la construcció del pantà. Per què?

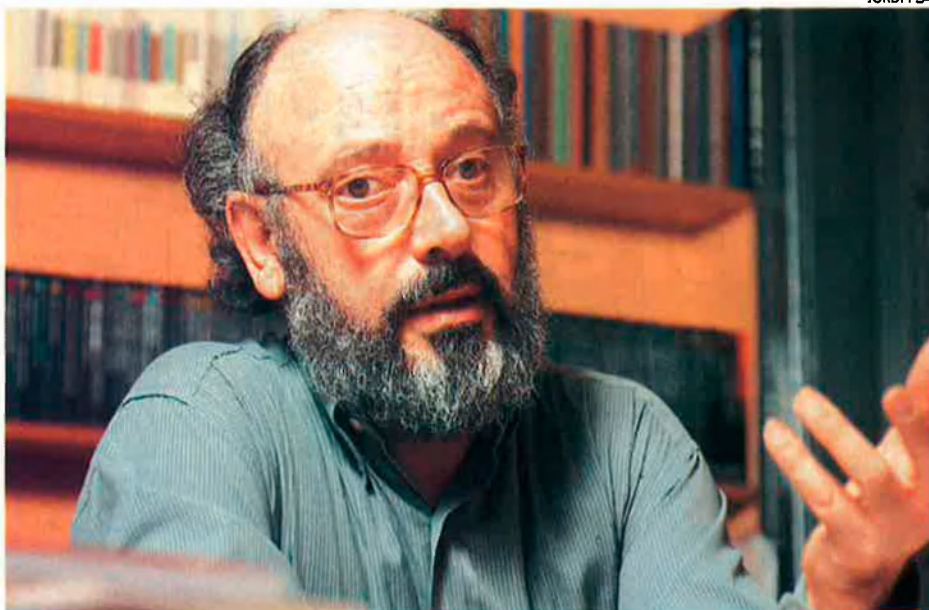
—En primer lloc, perquè no vull repetir el que ja vaig explicar a *Camí de sirga*, i en segon, perquè hauria estat una incoherència situar les històries quan ja havia començat el drama i que això no hagués quedat reflectit en el llibre.

—Després de reviuire, literàriament, la *Mequinensa antiga*, la de la vostra infantesa, no caieu en una depressió quan hi torneu?

—Sempre és un xoc, perquè jo sóc un mequinensà nascut i criat a l'antiga Mequinensa i a vegades tens la sensació que la veuràs reviuire, però evidentment no és així. A la gent de Mequinensa d'una certa edat, els somnis sempre els situen en l'ambient de la vila desapareguda. De tota manera, el paisatge, no pas el del riu, molt transformat pels dos embassaments, de Mequinesa i Ribarroja, continua essencialment essent el mateix.

—Com que ens coneixem de fa anys i no trencarem ara la nostra relació per una pregunta impertinent em permeto de fer-vos aquesta: Us heu quedat solter per poder viure de la literatura?

—No. El fet de casar-me o no, no té res a veure amb aquest problema crònic de l'escriptor en general i de l'escriptor català en particular. La precarietat monetària de l'escriptor català existeix tant si ets casat com

"L'humor forma part de la meua manera de veure les coses. En 'Calaveres atònites' sura més, per l'argument de la història, les sorpreses que presenta al jove advocat barceloní l'entrada a un món absolutament desconegut."

solter. Has de tenir una activitat paral·lela per equilibrar la balança de pagaments. En el meu cas, són les traduccions.

—Us considereu un home solitari?

—No, no. M'agrada el contacte amb la gent. El que passa és que necessito protegir el meu horari de treball. Necessito moltes hores per escriure.

—A diferència d'alguns altres escriptors, i sobretot d'alguns escriptors de Ponent, defugiu la dialectalització. A través dels vostres llibres no es pot fer un estudi sobre el parlar de Mequinensa.

—Així és. Els meus personatges no fan servir estrictament les variants d'aquella banda, perquè això és molt perillós, literàriament.

—En contrapartida al procés generalitzat d'empobriment de la llengua, alguns lectors joves es poden pensar que el vostre català, tan ric, és folclòric. En sou conscient?

—Sí. Però això no és culpa meua, sinó del lector. En tot cas, per a això serveixen els diccionaris, estris que semblen inspirar una aversió profunda i d'una altra banda, injustificada.

—Penseu que aquest estat d'empobriment, acompanyat de l'oblit i fins i tot l'escarni institucional (TV3) de les paraules catalanes més allunyades del castellà, pot perjudicar la recepció de la vostra obra?

—Jo crec que no.

L'autor de 'Camí de sirga' parla de la Mequinensa d'abans en el seu darrer llibre.

Jesús Moncada necessita moltes hores per escriure, i protegeix el seu horari laboral, només trencat per la promoció de cada nou llibre.

Lluís Bonada